

Ainevaldkond „Kunstiained”

1. Üldalused

1.1. Kunstipädevus

Põhikoolis hõlmab kunstipädevus oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Kunstivaldkonna ainetes põhikooli lõpetaja:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal-ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- märkab kultuuritraditsioone ning väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust; austab erinevaid rahvuskultuure;
- väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest;
- tunneb huvi muusika- ja kunstialaste sündmuste vastu (kontserdid, etendused, näitused);
- omab ülevaadet kunsti ja muusikaga seotud elukutsetest.

1.2. Ainevaldkonna ja õppeaine kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid – kunsti ja muusikat – ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele.

Kunstiga tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstil ja muusikal on oluline osa igapäeva elu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.

Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole.

Kunstiainetega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele, toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist kunstilise ja muusikalise eneseväljenduse kaudu.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- teadmised kunstidest (analüüs);
- erinevate kunstide seostamine (süntees);
- ainealne (verbaalne) keel;
- loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Muusikaõpetusega antakse võimalus muusikast rõõmu tunda ning muusikaga tegeleda. Tundides kujundatakse õpilase muusikalist maitset.

Muusika õppeainena koosneb osadest: laulmine, ühislaulmine ansamblites, kooris; pillimäng; muusikaline liikumine; omalooming; muusika kuulamine ja muusikalugu; muusikaline kirjaoskus; õppekäigud, klassiväline muusikaline tegevus.

1.3. Üldpädevuste kujundamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus	
Individuaalse ning kultuurilise mitmekesisuse väärtustamine. Käsitletavate teemade, analüüsitud kunstiteoste ja -sündmuste kaudu eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemine. Praktiline loominguline tegevus, kunsti ja muusika teadvustamine eneseväljenduse vahendina. Teadlik ja kriitiline suhtumine infokanalitesse.	Aktused, osalemine konkurssidel, lauluringid koolis, osalemine muusikalistes tegevustes väljaspool ainetundi (pillimäng, koorid, muusikakool jm), loominguliste oskuste arendamine, oma maa ja teiste maade rahvaste kultuuripärandi tundmaõppimine. Koolimaja ja klassiruumide temaatiline kaunistamine.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	
Koostöövalmiduse kujundamine. Kultuuri-sündmustel osalemine kujundab kultuurilist ühtsustunnet. Oma seisukohtade kaitsmine ning teiste arvamustest lugupidamine. Inimene kui keskkonna kujundaja ja kasutaja, teadlik ning jätkusuutlik tegutsemise ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.	Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused. Ühismuuseumitsemise. Õppeprojektides osalemine. Kontsertide küllastamine, ühised muusikaalased tegevused. Koolikontserdid.
Enesemääratluspädevus	
Oma huvide ja võimete tundmaõppimine ning positiivse enesehinnangu kujundamine. Kultuurilised ja sotsiaalsed teemad kujundavad personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Oma identiteedi väljendamine loomingus.	Huviringid muusikas, suutlikkus ennast mõista ja hinnata, suhtlemisprobleemide lahendamine. Kunstiloomine. Näituste ja väljapanekute korraldamine.

Õpipädevus	
Oma õpistiili teadvustamine ning kasutamine. Info hankimine, analüüsimine ja tõlgendamine, õpitu kasutamine uudsetes situatsioonides. Jõukohaste ülesannete loomine, oma valikute sobivuse kontrollimine, uute oskuste katsetamine. Eneseanalüüs suurendab õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.	Eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamine. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded. Erinevad õppevormid ainetundides (paaris-, rühmatöö), õpilaste tunnustamine. Õppimiseks vajaminev teave, uute ja vanade teadmiste seos.
Suhtluspädevus	
Kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat, toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Teabetekstide mõistmine ning info esitamise viisid (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik vm). Kunst ja muusika kui kommunikatsioonivahendid.	Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ja loovtööde koostamine. Esinemine üritustel (koor, ansamblid, solistid), muusika sisu analüüsil õige oskussõnade kasutamine, hea eneseväljendus, arvestades suhtluspartnereid.
Ettevõtlikkuspädevus	
Õpitava sidumine nüüdisaegse igapäeva elu nähtustega. Uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Ideede väljendamine ja esitlemise võimaluste katsetamine, valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Tegevuste planeerimine, vastutuse võtmine tulemuse eest. Valdkonnaga seotud elukutsed ning institutsioonid.	Kunstiõpetuse individuaal- ja rühmatööd, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded. Praktiline loovtegevus. Esinemine koolis ja väljaspool kooli. Koostöö kaaslastega. referaatide mitmekesistamine Ideede loomine ja elluviimine.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus	
Probleemide sõnastamine, arutlemine lahenduste üle, valikute põhjendamine ja tulemuste analüüsimine. Kunstikategooriate analüüsimine (kompositsioon, struktuur, rütm jne), erinevate nähtuste tunnuste võrdlemine, sümbolite kasutamine. Innovaatiliste lahenduste kasutamine loomingu- lises tegevuses, teaduse ja tehnoloogia rolli mõistmine muusika ja kunsti arengus.	Kompositsioon. Tehnoloogiliste abivahendite kasutamine nii kunstis kui muusikas. Noodiõpetuses matemaatiliste oskuste ja sümbolite kasutamine. Loodusteaduslike mõistete kasutamine. Teaduse ja tehnika roll muusika arengus.
Digipädevus	
Uueneva digitehnoloogia ja nutiseadmete kasutamine, suhtlemine digikeskkondades. Info otsimine, kasutamine, säilitamine.	Teabe otsimine, kogumine, töötlemine ja esitamine erinevate teemade, mõistete, heliloojate jm. kohta. Referaadi koostamine. Muusika kuulamine. Fonoteegi kasutamine. Pillide kõla kuulamine, piltide ja videote vaatamine. Teksti trükkimine, salvestamine, kopeerimine, printimine. Digitaalsete materjalide, esitluste koostamine. Nutiseadmega tunnitöös ja õppemängudes osalemine (Kahoot jms).

1.4. Kunstiainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides ning teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Erinevate kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust.

Mitmetes õppeaines - keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus - kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm).

Kunstivaldkonna õppeained toetuvad teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendavad ja visualiseerivad neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja elus rakendatava. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid erinevate ainevaldkondadega ja pädevusi kujundada.

Ainevaldkond	Kunst	Muusika
Keel ja kirjandus, võõrkeeled	Verbaalne väljendusoskus, diktsioon, funktsionaalne lugemine. Infokanalite kasutamine. Eri ajastute ja kultuuride lood kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.	Muusikaalase kirjanduse lugemine, mõistmine. Teave tekstide autoritest. Hea diktsioon, silbitamine, teksti rütmistamine, hea eneseväljendusoskus, tutvumine eri ajastute ja kultuuridega, võõrkeelsete laulude laulmine.
Loodusained	Inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogiline eripära. Looduskeskkond ja selle eluvormide mitmekesisus, valguse ja värvide omadused.	Loodust kirjeldavate laulude ja muusikapalade sisu analüüs, looduse ilu mõistmine, loodus-hääled, helide, valguse, värvi mitmekesisus looduskeskkonnas.
Sotsiaalsed	Vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega. Kunsti mõju inimsuhetele.	Suhted teiste inimeste, eri kultuuride, kommete, pärimustega. Kultuuri mitmekesisus ajaloo eri etappidel.
Kunstiained	Rahvuskultuuri mõistmine, kunsti kui ühe eneseväljendamise vormi tajumine.	Rahvuskultuuri mõistmine, muusika kui kunstiliigi mõistmine, muusika kujutamine pildis, lihtsate rütmipillide valmistamine.
Kehaline kasvatus	Kehatunnetuse, tähelepanu, motoorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine.	Laulu- ja ringmängud, kehapilli saated, liikumine muusika saatel (rütm, kehahoid, koordinatsioon).

	Inimese kujutamine liikumises.	
Tehnoloogia	Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad).	Arendada loovat mõtlemist, käelist tegevust paberil, noodiõpetuses – kõike praktiliselt ellu viies.
Matemaatika	Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid). Joonestusvahendite kasutamine. Mõõtmise.	Nootide ajaliste pikkuste arvestamine, tempo, rütm, loogilise mõtlemise arendamine.

1.5. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	<ul style="list-style-type: none"> • Iseseisva õppimise ja tegutsemise oskuse kujundamine. • Oma võimete ja huvide teadvustamine. • Kunstide väljunditega ning kunstidega seotud elukutsetega tutvumine. • Muusikaga seotud erialad ja edasiõppimise võimalused.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	<ul style="list-style-type: none"> • Ümbritseva loodus- või tehiskeskkonna teadvustamine loomingu allikana. • Keskkonna säästmine. Võimalused taaskasutuseks. • Pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutliku arengu väärtustamine. • Info leidmine muusika kohta, helilised ja visuaalsed väljendusvahendid. • Keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. • Loodusteemalised laulud.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikus	<ul style="list-style-type: none"> • Oma seisukohtade kujundamine ühiskonnas toimuvate protsesside kohta. • Oma ideede arendamine ja elluviimine. • Muusika seoste mõistmine ühiskonnas toimuvate protsessidega. • Muusikaalaste ürituste läbiviimise aidatamine. • Ühislaulmine.
Kultuuriline identiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti ja maailma kultuuripärandiga tutvumine, kultuuri roll igapäevaelus. Avatud ja lugupidav suhtumine erinevatesse kultuuritraditsioonidesse ja kultuurinähtustesse. • Kultuuritraditsioonide austamine – laulu- ja tantsupeod, noorte osalemine kultuuriüritustel. • Uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguiline väljendamine. • Kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused) osalemine. • Esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.
Väärtused ja kõlblus	<ul style="list-style-type: none"> • Lugupidav suhtumine kaaslastesse, riikidevahelistesse kultuuritraditsioonidesse. • Erinevate muusikasuundade austav mõistmine eri rahvuste juures.

	<ul style="list-style-type: none"> • Hea esinemine kultuuriüritustel. Esinemiseks sobiv riietus.
Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon	<ul style="list-style-type: none"> • Uuenev tehnoloogia inimese kujundamisel, meedia abi muusika mõistmisel. • Info leidmine muusika ja kunsti kohta. • Helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. • Andmebaasid, meediakeskkonna võimalused ja ohud, autorikaitse. • Praktiliste loovtegevuste kaudu erinevate oskuste ja vahendite kasutamine, uute võimaluste katsetamine.
Tervis ja ohutus	<ul style="list-style-type: none"> • Emotsionaalselt tasakaalustav mõju kunsti ja muusikaga tegelemisel. • Muusikainstrumentide korrashoid, puhtus, õige kasutamine. • Laulud spordist, tervisest. • Kujutatavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

1.6. Hindamise alused

Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatuselt. Hindamise eesmärk on toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas.

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine muusitseerimisel ja kunstiloomingus;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.

Kunsti õpetamisel I kooliastmes hinnatakse:

- õpilase oskust keskenduda sobivatele kujutamiseviisidele kasutades selleks erinevaid kunsti töövahendeid ja -materjale,
- loovat kunstialast tegutsemist individuaal- või rühmatööna,

- oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstiteoseid.

II kooliastmes hinnatakse:

- õpilase teadmisi ja oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal,
- oskust eesmärgistada loovat tööprotsessi ning kasutada selleks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale eneseväljenduseks,
- õpilase teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfo seonduvate nähtuste üle.

III kooliastmes hinnatakse:

- õpilase individuaalset teadlikku kunstialast ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises,
- õpilase teadmisi, oskust ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikaid, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga.

Muusika õpetamisel I kooliastmes hinnatakse:

- õpilaste võimete kohast arengut ja õpitulemuste saavutamist laulmises, noodiõpetuses, muusika kuulamises,
- kaasatõttamist, püüdlikkust, laulu, pillimängu (rütmi pillid), loovtegevust, aktiivsust ühislaulmisel.

II kooliastmes hinnatakse:

- muusikaliste teadmiste ja oskuste rakendamist õppetöös arvestades õpilaste isikupära,
- muusika sisu mõistmist kuulamisel,
- ühislauluvara tundmist.

III kooliastmes hinnatakse:

- õpilaste muusikaalset arengut,
- muusikaalaseid referaate ja ettekandeid,
- muusikateoste analüüsi, muusikalist kirjaoskust,
- tunnist aktiivset osavõttu, rühmatööd, kaaslaste analüüsi.